

Βασικό λεξιλόγιο για τα Αρχαία της Α' Λυκείου

A

ἀγαθός 1) γενναίος, 2) ευγενής, 3) καλός, ενάρετος
ἄγαμαι θαυμάζω
ἄγαν (επίρρ.) πάρα πολύ, υπερβολικά
ἀγαστός θαυμαστός
ἀγείρω συγκεντρώνω, συναθροίζω
ἀγοράζω βρίσκομαι στην αγορά
ἀγώγιμος είμι οδηγούμαι
ἀδεῶς ἀφοβᾶ
ἀέναιος συνεχής, αἰώνιος
ἀθρόος· ἀθρόοι συγκεντρωμένος· ὅλοι μαζί
ἀθυμῶ (-έω) είμαι ἀθυμος, βαρύθυμος, αποκαρδιωμένος
αἰγιαλός ανοιχτή, αμμώδης παραλία
ἀίδιος αἰώνιος
αἰδοῦμαι (-έομαι) σέβομαι, ντρέπομαι
αἰκία εξαθλίωση, δυστυχία
αἰρῶ (-έω) 1) συλλαμβάνω (για ἔμψυχα), κυριεύω (για ἀψυχα)· για την παθητική σημασία: ἀλίσκομαι.
2) αἰροῦμαι (μέση διάθεση): εκλέγω, προτιμῶ· για την παθητική σημασία: αἰροῦμαι
αἶρω ναῦς απομακρύνω τα πλοία ἀπό τη στεριά
αἰσχιστός υπερθετικός βαθμός του αἰσχρός 1) ἀσχημος, 2) κακοήθης
αἴτιος υπαίτιος
αἰών τό χρονικό διάστημα της ζωής κάποιου, ζωή, ηλικία
αἰωροῦμαι (-έομαι) κινδυνεύω, είμαι εκτεθειμένος σε κίνδυνο
ἀκάτιον μικρό πλοίο, λέμβος
ἄκρα, ἤ το ακρωτήριο
ἀκροβολίζομαι αψιμαχώ, κάνω μικροεπιθέσεις
ἄκων, ὁ (ἀκοντος) χωρίς τη θέλησή του. Αντίθετο = ἔκων.
ἀλγεινός οδυνηρός, λυπηρός
ἀλίσκομαι παθητικός τύπος του αἰρῶ
ἄλλοθι αλλού
ἀμαρτάνω τινός ἀστοχώ, δεν πετυχαίνω κάτι. Αντίθετο: τυγχάνω
ἀναγκαῖος 1) ἀπαραίτητος, 2) συγγενής
ἀνάγω βγάζω στο πέλαγος
ἀνάγομαι βγαίνω στο πέλαγος
ἀναγωγή ἀναχώρηση, ἀπόπλους
ἀναιροῦμαι τοὺς νεκροὺς σηκώνω τους νεκρούς (για ἐνταφιασμό), ἐνταφιάζω
ἀναιρῶ ἀποκρίνομαι, δίδω χρησμό
ἀνάλωτος ἀπόρθητος
ἀναπείθω μεταπείθω
ἀνάστασις (του στρατεύματος) διάλυση και εγκατάλειψη του στρατοπέδου
ἀναστρέφομαι περιφέρομαι

άνδραποδίζω υποδουλώνω, πουλώ κάποιον ως δούλο
άνεπίκλητος ανεπίληπτος, άψογος
άνεπίφθονος άμεμπτος, αυτός που δεν προκαλεί το φθόνο
άνθυπάγω καταγγέλλω και εγώ με τη σειρά μου στο δικαστήριο αυτόν που με
οδήγησε σε δίκη και δεν πέτυχε την καταδίκη μου, κάνω αντιμνήυση
άνίστημί τι/τινα 1) στήνω κάτι όρθιο, εγείρω, ανεγείρω (τα τείχη), 2) κάνω τους
ανθρώπους να μεταναστεύσουν, 3) άνίστημί τήν έκκλησίαν: κλείνω τη
συνεδρία, 4) άνίσταμαι (αμτβ.) σηκώνομαι
άνίσχω σηκώνω ψηλά. Ό ήλιος άνίσχει: ο ήλιος ανατέλλει άνοσος χωρίς
αρρώστια
άντανάγω οδηγώ στο πέλαγος και εγώ εναντίον κάποιου, επιτίθεμαι και εγώ
άντεμπίμπλημι γεμίζω και εγώ (για να αντιμετωπίσω)
άντέχω 1) βαστώ, 2) επιμένω
άντιβολία παράκληση, δέηση, ικεσία
άντικάθημαι (άντικαθέζομαι) στρατοπεδεύω απέναντι
άντικόπτω αντιδρώ
άντιλογία αντιπαράθεση λόγων
άντίον απέναντι
άντιποιοῦμαι 1) διεκδικώ, 2) ανταποδίδω
άντίπροικα (επίρρημα) φτηνά
άντιστρατοπεδεύομαι όπως το άντικάθημαι
άντόμνυμι ορκίζομαι και εγώ
άξιόχρεως αξιόλογος, μεγαλεπήβολος
άξιῶ (-ώω) 1) αξιώνω, έχω την αξίωση, 2) θεωρώ) δίκαιο
άπαγγέλλω αναγγέλλω, αναφέρω
άπάγχομαι απαγχονίζομαι
άπαθής 1) χωρίς αισθήματα, 2) ατιμώρητος, αβλαβής
άπεϊπον του ρ. άπαγορεύω (εδώ) κουράζομαι
άπιστος άπίστευτος
άποδείκνυμι νόμους δημοσιεύω νόμους
άποδίδομαι πωλώ
άποκομίζομαι αποσύρομαι, αποχωρώ, απομακρύνομαι
άποκτείνω σκοτώνω
άπολείπω αποχωρίζομαι
άπόλειψις εγκατάλειψη
άπόλλυμι καταστρέφω, φονεύω, άπόλλυμαι (παθ.): χάνομαι, πεθαίνω
άποσημαίνομαί τινα προγράφω κάποιον, καταδικάζω (χωρίς κρίση)
άποσπῶμαι (-άομαι) απομακρύνομαι
άποτειχίζω αποκλείω με τείχος
άποφεύγω (ως δικανικός όρος) απαλλάσσομαι, αθώνομαι
άποχρῶμαι τινα σκοτώνω
άποχρώντως αρκετά, ικανοποιητικά
άποχώννυμι αποφράζω με επιχωμάτωση (μπαζώνω)
άραι (απαρ. αορίστου του αίρω: σηκώνω)
άριστοποιοῦμαι προγευματίζω· άριστον: πρόγευμα, το πρωινό φαγητό
άρμοστής Σπαρτιάτης διοικητής κατεχόμενης πόλης ή νήσου
άρχω τινός 1) αρχίζω κάτι πρώτος, κάνω πρώτος την αρχή, άρχομαι (μέση

διάθεση) = αρχίζω κάτι
ἄστυ (ἄστεως) Η πόλη της Αθήνας σε αντίθεση προς τη Μεσογαίαν - Μεσογείαν
και την Παραλίαν της Αττικής
ἀσφάλεια εγγύηση για ασφαλή πορεία
αύλητρις γυναίκα που παίζει αυλό
αὐλῶ παίζω αυλό
αὐτοβοεῖ με τον πρώτο αλαλαγμό, με αιφνιδιαστική ἔφοδο
αὐτοκράτωρ (-ορος) με πλήρη/απόλυτη εξουσία
αὐτόμολος που ἔρχεται/αυτομολεῖ στις τάξεις του εχθρού
αὔχημα καύχημα
ἀφηγοῦμαι οδηγώ
ἀφικνοῦμαι (-έομαι) φτάνω
ἄφιππος ακατάλληλος για ιππασία
ἀφίσταμαί τινος απομακρύνομαι/αποστατώ από κάποιον
ἄχθομαι αγανακτώ

Β

βάλλω κτυπώ
βαρὺς (-έος) ενοχλητικός
βοηθῶ (-έω) 1) τρέχω εναντίον, επιτίθεμαι, 2) τρέχω να βοηθήσω
βουλεύομαι 1) συσκέπτομαι, 2) αποφασίζω
βούλομαι θέλω

Γ

γέρας βραβείο
γιγνώσκω 1) γνωρίζω, αντιλαμβάνομαι, 2) σχηματίζω γνώμη, 3) αποφασίζω,
ψηφίζω
γνώμη 1) κρίση, εξυπνάδα, 2) πνευματική ικανότητα
γοῦν πραγματικά
γυμνοπαιδία γιορτή στη Σπάρτη κατά την οποία οι νέοι χόρευαν γυμνοί

Δ

δάκνω δαγκώνω· δῆγμα = δάγκωμα
δεῖ πρέπει. Παρατ. ἔδει, μέλλ. δεήσει
δεῖδω φοβούμαι
δεκατεύω επιβάλλω το φόρο της δεκάτης
δέος φόβος
δέω-δῶ 1) δένω, 2) φυλακίζω
δέω 1) ἔχω ανάγκη, 2) απέχω
δέομαί τινος (μέσ.) 1) ἔχω ανάγκη, 2) παρακαλώ
δῆμος οι δημοκρατικοί
δημόσιον η πολιτεία, το δημόσιο ταμείο
δῆ ἔτσι λοιπόν
δήσαντες μετοχή αορίστου του δέω>δῶ = δένω
δῆτα βέβαια

δηῶ (-όω) ληλατώ, ερημώνω
διαβάλλω διασχίζω
διαδιδράσκω διαφεύγω, δραπετεύω|
διαθρύπτομαι συντρίβομαι
διακομιδὴ διαπεραίωση, μεταφορά
διαλλάσσω συμφιλιώνω
διασκεδάννυμι διασκορπίζω
διατρίβω περνῶ τον καιρό μου
διαφθείρω καταστρέφω
διδάσκω εξηγῶ
δίδωμι δίκας 1) δέχομαι διαιτησία, 2) δικάζομαι
διέχω έχω πλάτος, εἶμαι σε απόσταση από κάποιον
διήκε αόρ. του διήμι = απολύω
διήκω εκτείνομαι από... μέχρι...
δίκροτος με δύο σειρές κωπηλατών
διώκω 1) επιδιώκω, 2) καταδιώκω, 3) διώκω δικαστικά (αντίθ. φεύγω)
δόγμα απόφαση
δοκῶ 1) νομίζω, υποθέτω, 2) φαίνομαι, θεωρούμαι, 3) δοκῶ μοι = μου φαίνεται,
4) (απρόσ.) δοκεῖ + δοτ. = φαίνεται καλό, ἔδοξε τῇ βουλή καὶ τῷ δήμῳ =
φάνηκε καλό στη βουλή και το δήμο, αποφάσισε η βουλή και ο δήμος
δόξα 1) γνώμη, 2) φήμη, 3) δόξα
δρόμος τρέξιμο
δύσιππος δύσβατος στο ιππικό
δυνατοὶ οἱ ολιγαρχικοί

Ε

ἔγκλημα κατηγορία
ἔγχειριδιον μαχαίρι
ἔγχειρῶ (-έω) επιχειρῶ κάτι, αρχίζω, κάνω επιχείρηση
ἔγχωρεῖ+ απαρ. επιτρέπεται να
ἔθελοπρόξενος αὐτός που αναλαμβάνει από μόνος του το ρόλο του προξένου,
χωρίς να ἔχει οριστεί από την πόλη ως εκπρόσωπος της, ο εθελοντής πρόξενος
εἰδώς μετοχή του οἶδα
εἰκός ἐστὶ εἶναι φυσικό
εἶμι πηγαίνω, ἔρχομαι
εἰρηναῖον φιλειρηνική απάντηση
ἐκβιβάζω βγάζω, αποβιβάζω
ἐκκλησία 1) συγκέντρωση, συνέλευση των πολιτών, 2) το σώμα όλων των
Αθηναίων ανδρῶν πολιτῶν που ἔπαιρνε τις οριστικές αποφάσεις για τα σοβαρά
ζητήματα της πόλεως
ἔκκλητοι, οἱ η επιτροπή, η μικρὴ συνέλευση στη Σπάρτη
ἐκκρεμάννυμαι κρέμομαι από κάποιον, πιάνομαι από τα χέρια του ἢ από τα
ενδύματά του
ἐκκρίνομαι επιλέγομαι
ἐκπλέω φεύγω (με πλοίο)
ἐκποδῶν (επίρρ.) ἔξω/μακριά από τα πόδια· ἐκποδῶν ποιοῦμαι τινα =διώχνω
βγάζω από

ἐκπολιορκῶ (-έω) κυριεύω (δια πολιορκίας)
ἐκπονοῦμαι εξοπλίζομαι
ἔκπωμα το ποτήρι, το κύπελλο
ἔκσπονδος ο εκτός συνθηκών, ο αποκλειόμενος από τις συνθήκες
ἐλεύθερος τὰ ἐλεύθερα σώματα: οι ελεύθεροι πολίτες
ἐμπεδορκῶ (-έω) μένω πιστός στον όρκο μου
ἐμπεδῶ (-έω) εφαρμόζω
ἐμπίπλημί τί τινος γεμίζω κάτι με κάτι άλλο
ἐμπίμπρημι καίω
ἐμπλέοντες οι επιβάτες
ἐνάλλομαι ορμώ εναντίον
ἔνδεια ἔλλειψη
ἔνδον εντός, μέσα
ἐνίσταμαι αντιστέκομαι
ἔνσπονδος ο σύμμαχος
ἐξαιρῶ (-έω) αφανίζω
ἐξανδραποδίζω ανδραποδίζω εντελώς, υποδουλώνω όλους τους κατοίκους
ἐξανίστημι μετακινώ, σηκώνω κάποιον από τη θέση του, διώχνω
ἐξαπιναίως (επίρρ.) ξαφνικά, αιφνιδιαστικά
ἐξαρτύω ετοιμάζω, οργανώνω
ἐξάρχω αρχίζω
ἐξελαύνω διώχνω
ἔξεστι + απαρ. επιτρέπεται, είναι δυνατόν
ἐξικνοῦμαί τινος φτάνω κάποιον
ἐξοικίζω διώχνω κάποιον από τον τόπο που μένει
ἐξὸν μετοχή του ἔξεστι (= επιτρέπεται, είναι δυνατόν)
ἔοικα μοιάζω
ἐπαινῶ (-έω) επιδοκιμάζω, εγκρίνω
ἐπαμύνω σπεύδω να βοηθήσω, βοηθῶ
ἐπανάγομαι ξαναβγαίνω στο πέλαγος
ἔπειμι επιτίθεμαι
ἔπηλυς ο ξένος, ο μη αυτόχθων
ἐπήρεια περιφρονητική συμπεριφορά, ύβρις· κατ' ἐπήρειαν = απειλητικά
ἐπιβοηθῶ (-έω) σπεύδω να βοηθήσω
ἐπιβοῶμαι (-άομαι) φωνάζω μεγαλόφωνα
ἐπιγίγνομαι ακολουθῶ
ἐπιδημῶ βρίσκομαι/κατοικῶ στην πόλη
ἐπιθειασμὸς ἐπίκληση των θεῶν
ἐπικυρῶ (-όω) επικυρώνω
ἐπιλανθάνομαι ξεχνῶ
ἐπιοῦσα, ἡ (νύξ/ἡμέρα) η επόμενη <από το ἔπειμι: πλησιάζω, προσεγγίζω
ἐπιμαχία αμυντική συμμαχία
ἐπίνειον παραθαλάσσιος οικισμός
ἐπιπλέω πλέω/κινούμαι (με πλοίο) εναντίον
ἐπίπλους (-οος) επίθεση με πλοία
ἐπιρρώννυμαι παίρνω δύναμη, θάρρος
ἐπισιτίζομαι εφοδιάζομαι με τροφές

ἐπίσταμαι γνωρίζω καλά
ἐπιστέλλω δίνω εντολή
ἐπιτάσσω δίνω εντολή
ἐπιτήδεια, τὰ τα εφόδια
ἐπιτηρῶ (-έω) καιροφυλακτώ, περιμένω την ευκαιρία
ἐπιτρέπω τινὶ αφήνω την υπόθεση στην κρίση κάποιου
ἐπιτυχάνω τινὶ κατά τύχη συναντώ
ἐπιφήμισμα κακός οινωνός
ἐπιφορὰ επίδομα, επιμίσθιο
ἐπιχώριοι οι ντόπιοι, οι ιθαγενείς, οι αυτόχθονες
ἔπομαί τινι ακολουθώ κάποιον
ἐπριάμην αγόρασα (ἀόριστος του ρ. ὠνοῦμαι)
ἐρέτης κωπηλάτης
ἔρις διαμάχη
ἐρρωμένος δυνατός
ἐσπλέω (εἰσπλέω) 1) μπαίνω (σε λιμάνι, κόλπο) με πλοίο, 2) ταξιδεύω δια
θαλάσσης
ἔστε μέχρι που...
ἔστιν/εἰσὶν οἱ μερικοί· ἔστιν/εἰσὶν οὓς = μερικούς
ἐσχατιά, ἡ τα ἄκρα, τα σύνορα
ἐταιρία φιλία, δεσμοὶ φίλων και συντρόφων (ἀπὸ το ἑταῖρος)
εὐγένεια καλή, αριστοκρατική καταγωγή
εὐδία καλοκαιρία
εὐήθης ἀνόητος
εὐημερία καλοκαιρία
εὐκλεια καλή φήμη, δόξα
εὐνή, ἡ κρεβάτι
εὐορκος αὐτός που τηρεῖ τον ὄρκο του
εὐπραγία ευτυχία, ευημερία
εὐπρέπεια ευπρέπεια, ωραιοποίηση
εὐπρεπῆς λαμπρός, πολυτελής
εὐτακτος (ὄ, ἡ), τό εὐτακτον αὐτός που τηρεῖ καλή τάξη, για στρατιώτες: ο
πειθαρχημένος
εὐτρεπίζω διορθώνω, επισκευάζω
εὐώνυμος αριστερός
ἐφίεμαι επιθυμώ
ἐφίστημι τοποθετώ
ἐφορεῖον τόπος συνεδριάσεων των εφόρων
ἐφ' ᾧ /ἐφ' ᾧτε + απαρ. με τον ὄρο να
ἔχθιστος υπερθετικός βαθμός του εχθρός
ἐῶ (-άω) αφήνω
ἔως (ἡώς) αυγή

Z

ζευγνύω ναῦς ενισχύω με δοκάρια το κατάστρωμα του πλοίου
ζωγρῶ (-έω) πιάνω (κάποιον) ζωντανό

Η

ἡβῶ (-άω) εἶμαι στην ακμή της (ανδρικής/νεανικής) ηλικίας μου
ἡγοῦμαι (-έομαι) 1) προηγούμαι· ἡγοῦμαί τινι = οδηγώ κάποιον, 2) ἡγοῦμαί τινος = διοικώ, εἶμαι αρχηγός, κυβερνάω κάποιον, 3) ἡγοῦμαι + απαρ. = νομίζω ότι, 4) ἡγοῦμαί τινα = θεωρώ κάποιον ως...
ἡδομαι ευχαριστιέμαι
ἡδύς γλυκός
ἦκω ἔχω ἔρθει, ἔρχομαι
ἦ μὴν εισάγει εκφράσεις ὀρκων (δηλώνει επισημότητα)
ἦνίκα ὅταν
ἡσυχάζω μένω ουδέτερος

Θ

θαῖττον συγκριτικός βαθμός του επιρρ. ταχέως
θέα θέαμα
θεοὶ μητρῶοι καὶ πατρῶοι οἱ πατρογονικοί θεοί
θεραπέυω περιποιούμαι
θόρυβος ταραχή, αντάρα

Ι

ἴδιος ιδιαίτερος, προσωπικός
ἰδιώτης απλός πολίτης, χωρίς επίσημο αξίωμα
ἰδρύομαι εγκαθίσταμαι
ἰέναι απαρ. του ρημ. εἶμι
ἴημι ρίχνω
ἰσομοῖρα <ἴσος + μοῖρα το ἴσο μερίδιο, η ἴση συμμετοχή
ἰστίον πανί (του πλοίου)

Κ

καθαιρῶ (-έω) γκρεμίζω
καθεύδω κοιμάμαι
καθήμι (τοὺς φυγάδας) επαναφέρω (τους εξόριστους)
καθίσταμαι εἰς πόλεμον πολεμῶ, αρχίζω πόλεμο
καθίστημί /καθίσταμαί τι/τινα εγκαθιστώ κάποιον, ιδρύω/τακτοποιώ κάτι
καλὸς κάγαθος ωραῖος (εξωτερικά) και γενναῖος. Αριστοκρατικό ιδανικό· ἔτσι χαρακτηριζόταν ἕνας ευπατρίδης
κατάγω επαναφέρω από εξορία
καταδύω καταβυθίζω
κατακαλῶ (-έω) προσκαλώ
κατακοντίζω καταβάλλω (τον αντίπαλο) ακοντίζοντας, ρίχνω ακόντια
κατὰ κράτος με ὅλες τις δυνάμεις, με ἔφοδο
καταλέγω καταγράφω για ναυτική υπηρεσία, στρατολογώ για τα καράβια
καταλείπω αφήνω
κατάλογος 1) η κατάσταση με τα ονόματα των 3.000 πολιτῶν εἶχαν πλήρη δικαιώματα πολίτη και εἶχαν επιλεγεί αυθαίρετα από τους τριάκοντα 2) κατάλογος με τα ονόματα πολιτῶν ικανῶν για οπλιτική υπηρεσία

καταλύω πόλεμον σταματώ τον πόλεμο
καταμέμφομαι κατηγορώ
κατάντης (-ους) κατηγορικός· αντίθετο: ανάντης
καταπλήσσομαι τρομοκρατούμαι
κατασιωπῶμαι (-άομαι) (μέση διάθεση) επιβάλλω τη σιωπή
καταστρέφομαί τινα υποτάσσω κάποιον
κατατίθεμαι συγκεντρώνω για ασφάλεια
κατατίθημι (δραχμάς) καταθέτω, καταβάλλω χρήματα
κατατιτρώσκω πληγώνω θανάσιμα
καταψηφίζομαί τινος με την ψήφο μου αποφασίζω εναντίον κάποιου,
καταδικάζω. Αντίθετο: άποψηφίζομαι
κατέχω 1) κρατώ, 2) (αμετάβατο) προσορμίζομαι
κέραμος κεραμίδα
κέρως η πτέρυγα, η παράταξη, ἐπί κέρως: σε μονή παράταξη, ο ένας πίσω από
τον άλλο
κηδεστία συγγένεια εξ αγχιστείας
κοινόν, τὸ η κυβέρνηση, η εξουσία
κοινωνῶ τινί τινος συμμετέχω με κάποιον σε κάτι
κολεὸς θήκη, θηκάρι
κόσμος τάξη, ευταξία, πειθαρχία
κοτύλη 1) μικρό ποτήρι ή αγγείο, 2) μονάδα μέτρησης υγρών και στερεών
κούφισις ανακούφιση
κρατῶ τινα/τινος νικώ, κυβερνῶ
κράτιστα (τά) με όλες τις δυνάμεις
κύριος υπεύθυνος

Λ

λανθάνω τινὰ μένω αθέατος, ξεφεύγω από την προσοχή κάποιου, μένω
κρυμμένος από κάποιον
λάσιος κατάφυτος
λήζομαι λεηλατώ
λιθοτομία <λίθος + τέμνω λατομείο
λιπαρὸς αὐτός που λάμπει
λόγος επιχείρημα
λοιδορῶ/λοιδοροῦμαι τινα (μέσ.) επικρίνω, χλευάζω
λωφῶ (-άω) παύομαι, λήγω, κοπάζω

Μ

μακρὰ τείχη τείχη που ένωναν την Αθήνα με τον Πειραιά
μαλακίζομαι δείχνω δειλία, αδυναμία
μαστεύω αναζητώ, ερευνώ
μεθορμίζω μετακινούμαι σε άλλο λιμάνι
μειράκιον νεαρός
μέλλω 1) με απαρ. = σκοπεύω να... 2) αναβάλλω, διστάζω

μέμφομαι κατηγορώ, επικρίνω
μέντοι βέβαια, όμως
μεταβολή εμπορική συναλλαγή
μεταγινώσκω μετανώω, αλλάζω γνώμη
μεταστρατοπεδεύομαι μετατοπίζω το στρατόπεδο μου
μέτειμι τὰ ἐπιτήδεια παίρνω και μεταφέρω τα τρόφιμα
μετόν (μέτεστι) έχω το δικαίωμα
μετοπωρινός φθινοπωρινός
μέτωπον· ἐν μετώπῳ (παράταξη) σε μία γραμμή (κατά πλάτος) απέναντι στον
εχθρό. Αντίθετο: ἐπὶ κέρας = σε στήλες κάθετες προς τον εχθρό
μισθοῦμαι ξένους στρατολογώ μισθοφόρους
μονόκροτος με μία σειρά κωπηλατών
μύριοι δέκα χιλιάδες, ενώ μυριοί = άπειροι
μύστης ο μνημένος στα μυστήρια

N

ναῦς κενή τριήρης χωρίς πλήρωμα
ναῦς πλήρης επανδρωμένη τριήρης
νεοδαμώδης εἰλωτας που έγινε πολίτης της Σπάρτης
νεώριον ναύσταθμος
νεώτερον ποιῶ/νεωτερίζω ανατρέπω την καθιερωμένη τάξη (συνήθως της
πολιτείας)
νίφει χιονίζει, νίφομαι = σκεπάζομαι από χιόνι, αντιμετωπίζω χιονοθύελλα

Ξ

ξυγκαλῶ (-έω) καλώ σε συνέλευση, συγκαλώ
ξυγκρούω ωθώ σε πόλεμο
ξυγχωρῶ (-έω) συμφωνώ, συναινώ, προβαίνω σε συμβιβασμούς
ξυμβαίνω συμφωνώ
ξύμβασις συμφωνία, συνθήκη, συμβιβασμός
ξυμπλέω (συμπλέω) πλέω μαζί, μετέχω σε εκστρατεία
ξυμπροπέμπω συνοδεύω αποστολή
ξυναλλάσσω συμφιλιώνω
ξυνοικία μεγάλη οικία διαιρεμένη σε πολλά διαμερίσματα, όπου μπορούν να
μένουν πολλές οικογένειες με ενοίκιο, πολυκατοικία (οἰκία: το μέρος, όπου
κατοικεί μια οικογένεια)
ξυνοικίζω (συνοικίζω) κατοικώ κοντά
ξύσκηνος αυτός που μένει στην ίδια σκηνή, ο σύντροφος της ίδιας σκηνής

O

οἶδα γνωρίζω
οἰκεία (γῆ) η πατρίδα
οἴκοι στο σπίτι, στην πατρίδα (στάση), οἴκαδε: προς το σπίτι, την πατρίδα
(κατεύθυνση), οἴκοθεν: από το σπίτι, την πατρίδα (προέλευση)
οἴμωγῆ κραυγή θρηνητική, θρήνος

οἶομαι νομίζω
οἶχομαι ἔχω φύγει, σηκώνομαι και φεύγω
ὀλίγοι, οἱ ολιγαρχικοί, οι αριστοκρατικοί (αντίθ. ὁ δῆμος, τὸ πλῆθος)
ὀλίγου δεῖν σχεδόν
ὀλκὰς φορτηγὸ πλοῖο
ὀλοφυρμὸς θρήνος
ὄμιλος πλήθος
ὄμνυμι ορκίζομαι
ὀμογνώμων σύμφωνος
ὀμολογῶ (-έω) παραδέχομαι
ὀμονόως ομόφωνα, σύμφωνα
ὀμόσε προς τον ἴδιο τόπο, κατεύθυνση
ὄπλα, τὰ το στρατόπεδο
ὄρθρος λίγη ὥρα πριν από τα ξημερώματα
ὀρμίζομαι (<ὄρμῶ <ὄρμος) αγκυροβολῶ
ὀρμῶ (-έω) ἔχω ἀράξει/αγκυροβολήσει
ὄσιος σύμφωνος με το θεῖο νόμο
οὔ ὅπου
οὐχ ὅπως... ἀλλ' οὐδὲ... ὄχι μόνον δεν... ἀλλά και δεν
ὄψὲ (επίρρ.) ἀργά, βράδυ

Π

πάθος πάθημα
παιάν (-ᾄνος) 1) χορικό ἄσμα, ευχαριστήριο ὕμνος στον Απόλλωνα για λύτρωση από το κακό, 2) ὕμνος, ἐμβατήριο
πανδημεῖ ὅλοι μαζί, ὅλος ο δῆμος (λαός)
παντοδαπὸς παντός εἶδους
παραβλήματα παραπετάσματα ἀπὸ δέρματα ἢ χοντρά υφάσματα που προστάτευαν τους οπλίτες των πολεμικῶν πλοίων ἀπὸ ἐχθρικά βέλη
παραγγέλλω λέω σε κάποιον
παραμυθοῦμαι (-έομαι) παρηγορῶ, καθησυχάζω, καταπραΰνω
παραπλους παράκτια ναυσιπλοΐα
παρασκευῆ 1) πολεμική προετοιμασία, 2) ἐπιμελητεία, υπηρεσία ἐφοδιασμοῦ, 3) στρατιά
παραυτικά ἀμέσως
παρέρχομαι 1) περνῶ πλησίον, 2) φτάνω
παρωθοῦμαι (-έομαι) παραμερίζομαι
πατρῶοι καὶ μητρῶοι θεοὶ θεοὶ που προστάτευαν τις οἰκογένειες του πατέρα και της μητέρας κάποιου Αθηναίου. Τους τιμούσαν στην ἐστία του σπιτιοῦ
πειρῶμαι προσπαθῶ
πελάγιος αὐτός που βρίσκεται στο πέλαγος, στα ἀνοιχτά
πέλτη μικρὴ ἀσπίδα
πένης (-ητος) φτωχός
πεντεκαίδεκα πέντε και δέκα, δεκαπέντε
περαίνω τελειώνω, περαίνομαι παίρνω τέλος
περαιοῦμαι μεταβαίνω, φθάνω στον προορισμό μου

περιβόητος διάσημος, φημισμένος
περιδεής περίφοβος, τρομοκρατημένος
περιελαύνομαι καταπονούμαι, νικιέμαι
περιέρχομαι / περιείμι περιτριγυρίζω, κυκλοφορώ
περιμάχητος αυτός για τον οποίο γίνεται μάχη, περιζήτητος
περιοικοδομοῦμαι (-έομαι) χτίζομαι, περιτειχίζομαι, περικλείομαι από τείχος
περιοιῶ (-άω) παραμελώ, ανέχομαι, αδιαφορώ
περιχέω χύνω ολόγυρα, περιχέομαι: χύνομαι ολόγυρα, περιτριγυρίζω
πηλὸς βόρβωρος, λάσπη
πίστις εγγύηση
πίων παχύς
πλάσσω επινοώ
πλέθρον μέτρο μήκους (30 μέτρα περίπου)
πλεονεκτῶ υπερέχω, έχω το πάνω χέρι
πλοῖον εμπορικό πλοίο
πλώιμος κατάλληλος για θαλάσσιο ταξίδι
πνίγος πνιγηρός καύσωνας
ποιῶ (-έω) 1) κακῶς ποιῶ: βλάπτω, ληλατῶ, 2) περὶ πλείονος ποιῶμαι: εκτιμῶ
περισσότερο, θεωρῶ σπουδαιότερο, 3) ἐκποδῶν ποιῶμαι τινα: διώχνω, βγάζω
ἀπό
πονηρὸς κακός· ἔτσι συνήθως χαρακτηρίζαν οἱ ολιγαρχικοὶ ἕναν ἄντρα τοῦ
λαοῦ, χωρὶς ευγενικὴ καταγωγή
πολιτεύω εἶμαι πολίτης (ελεύθερος), πολιτεύομαι (μέσο αμτβ.) = ζω σε
ελεύθερη πολιτεία, παίρνω μέρος στη διοίκηση, κυβερνῶ
πολυτελὴς πολυδάπανος
πονῶ (-έω) υποφέρω
πορθῶ ληλατῶ
πόρρωθεν ἀπὸ μακριά
πότερον; ποιο ἀπὸ τα δύο
πρεσβεύομαι 1) διαπραγματεύομαι, 2) αποστέλλομαι ως πρεσβευτῆς
προεῖπον τοῦ ρ. προαγορεύω: διακηρύσσω, εἰδοποιῶ
προενοίκησις παλαιότερη εγκατάσταση σε τόπο
προηγοῶ (-έω) μιλῶ ἐξ ονόματος ἄλλων
προΐεμαι αφήνω, εγκαταλείπω
προΐσχομαι προφασίζομαι, ισχυρίζομαι
προκαταφεύγω διαφεύγω ἐκ τῶν προτέρων σε κάποιο μέρος για ασφάλεια
προπετὴς ορμητικὸς, που ἔχει τὴν τάση να...
προσαιροῦμαι (-έομαι) ἐκλέγω επιπλέον
προσβάλλω ἐπιτίθεμαι, κάνω ἐφοδο, ἐφορμῶ
προσγίγνομαι προστίθεμαι
προσδέομαι χρειάζομαι επιπλέον
προσδέχομαι περιμένω
προσελαύνω πλησιάζω ἔφιππος
προσῆκει ταιριάζει
προσῆκοντες, οἱ οἱ συγγενεῖς
προσκαθέζομαι πολιορκῶ
προσοικῶ (-έω) κατοικῶ πλησίον

προσπίπτω επιτίθεμαι, εφορμώ
προστίθεμαί τινι υποστηρίζω κάποιον
προτελώ πληρώνω φόρο (από πριν)
προφέρω υπερτερώ, υπερέχω
πρύμναν κρούομαι κάνω το πλοίο να οπισθοδρομεί χωρίς να κάνει στροφή, με
κίνηση των κουπιών προς την πρύμνη, ώστε να μη φανεί ότι πρόκειται για
υποχώρηση
πυνθάνομαι 1) ρωτώ, ζητώ να μάθω, 2) πληροφορούμαι
πώποτε ποτέ μέχρι τώρα

P

ρήδιος εύκολος
ρήτδς καθορισμένος
ρώμη θάρρος, δύναμη
ρώννυμι δυναμώνω, ενισχύω, επιβεβαιώνω

Σ

σεμνός σεβάσμιος, άγιος, ιερός
σιτία, τὰ τρόφιμα
σκεδάννυμι διασκορπίζω
σκεύη, τὰ είναι η στρατιωτική εξάρτυση πλην των όπλων
σκοποῦμαι (-έομαι) εξετάζω
σκυλεύω απογυμνώνω τον σκοτωμένο εχθρό
σπένδομαι συνθηκολογώ, κλείνω ειρήνη
σπονδή προσφορά στο θεό, (μέλι, κρασί), σπονδαί: συνθήκη, ανακωχή
σποράς (-άδος), (ὄ, ἦ) διασκορπισμένος, σκόρπιος
στάδιον, τό (πληθ. στάδιοι και στάδια) μονάδα μήκους ίση με 185 μ.
στενοχωρία στενότητα χώρου
στόλος(1) ετοιμασία για πόλεμο, εξοπλισμός, 2) αποστολή, εκστρατεία, 3)
συνοδεία
στόλος (νεῶν) ναυτική δύναμη
συγγράφω (νόμους) συντάσσω νόμους
συκοφαντία αβάσιμη καταγγελία εναντίον κάποιου, συνήθους πλούσιου, για να
ωφεληθεί, συνήθως οικονομικά, ο μηνυτής παίρνοντας μέρος του
επιβαλλόμενου προστίμου ή δωροδοκούμενος για να αποσύρει την καταγγελία
συμπαρήει του ρ. συμπάριμι: πηγαίνω μαζί
συμπράττω+ δοτ. + απαρ. συνεργώ, βοηθώ κάποιον ώστε να...
συναλλάσσομαι συμφιλιώνομαι
συνέρχομαι/σύνειμι 1) συναντώμαι, 2) συγκρούομαι
σύνοιδα 1) έχω και εγώ γνώση για κάτι, είμαι ενήμερος, 2) σύνοιδά τινι =
γνωρίζω τα ίδια με κάποιον, είμαι συνένοχος κάποιου, 3) σύνοιδα έμαυτῶ +
κατηγ. μετοχή = έχω συναίσθηση, συνείδηση ότι...
συντίθεμαί τινι συμφωνώ με κάποιον
συρράσσω συγκρούομαι
συχνός πολύς

σχολή (δοτικοφανές επίρρημα) με βραδύτητα, αργά
σώμα (δες ελεύθερος) τὰ ἐλεύθερα σώματα: οι ελεύθεροι πολίτες

Τ

τάξις παράταξη
τειχύδριον μικρό οχυρό
τέλη, τὰ οι ἄρχοντες
τέμνω (τῆς γῆς) κόβω δέντρα
τέως (επίρρ.) 1) μέχρι τότε, 2) προηγουμένως, 3) προ ολίγου
τίθεμαι τὰ ὄπλα 1) στρατοπεδεύω, 2) καταθέτω τα ὄπλα
τίθημι τὸν πόλεμον διεξάγω πόλεμο
τιμωρία βοήθεια
τιτρώσκω πληγώνω, τραυματίζω
τοι βέβαια
τοιγαροῦν γι' αυτό λοιπόν
τοῦμπαλιν προς τα πίσω/την αφετηρία
τρέπομαί τινα νικῶ κάποιον, τον τρέπω σε φυγή
τρόπαιον μνημεῖο νίκης κατασκευασμένο από τα λάφυρα μάχης στο σημείο
που έγινε η τροπή των ηττημένων
τροπή ἢ υποχώρηση, φυγή
τυγχάνω τινὸς πετυχαίνω κάτι, αποκτῶ κάτι, αντίθ.: ἁμαρτάνω τι

Υ

ὑβρίζω συμπεριφέρομαι αλαζονικά, προσβλητικά
ὑβρις αλαζονική, προσβλητική συμπεριφορά
ὑπάγω τινὰ θανάτου παραπέμπω κάποιον σε δίκη για ἔγκλημα του οποίου η
ποινή ήταν ο θάνατος
ὑπεξανάγομαι ανοίγομαι με προφυλάξεις στο ανοιχτό πέλαγος
ὑπερβολή υπεροχή
ὑπισχνοῦμαι (-έομαι) υπόσχομαι
ὑποσημαίνω δίνω το σύνθημα, το παράγγελμα
ὑπόσπονδος προστατευόμενος από συμφωνία
ὑστεραία (ἡμέρα) η επόμενη· πρβλ. ἡ ἐπιοῦσα
ὑφηγοῦμαι υποδεικνύω, καταγγέλλω

Φ

φαιδρὸς χαρούμενος
φείδομαι χρημάτων λυπάμαι, τσιγγουνεύομαι τα χρήματα
φεύγω 1) φεύγω, 2) εξορίζομαι, βρίσκομαι σε εξορία, 3) κατηγορούμαι,
διώκομαι δικαστικά
φέρω παράγω
φημί ισχυρίζομαι
φρονηματίας που έχει υψηλό φρόνημα
φρονῶ (-έω) μέγα καυχίεμαι

φρυκτωρῶ (-έω) δίνον σήμα με πυρσούς, αναγγέλλω με πυρσούς
φυγαδεύω εξορίζω
φυλακή φρουρά, προστασία
φῦλον ἔθνος, φυλή
φύρομαι ανακατώνομαι

Χ

χαλεπαίνω οργίζομαι, αγανακτώ
χαλεπὸς δύσκολος
χειμών (-ῶνος) κακοκαιρία
χειροτονῶ εγκρίνω με ανάταση του χεριού
χειροῦμαι τινα παίρνω κάποιον στην εξουσία μου, τον υποτάσσω
χρηστήριον χρησμός
χρόνιος μακροχρόνιος
χρῶμαι τινα χρησιμοποιῶ κάτι
χωρίον τοποθεσία

Ψ

ψήχω τρίβω, ξυστρίζω τα άλογα
ψιλὸς ελαφρά οπλισμένος
ψόφος θόρυβος

Ω

ῶνιον εμπόρευμα, ψώνιο
ῶνοῦμαι (-έομαι) αγοράζω, ψωνίζω (αόριστος: ἐπριάμην)
ῶστε+απαρ. ὥστε να... με τον ὄρο
ῶφελία βοήθεια